

Agata Walczak-Niewiadomska

Uniwersytet Łódzki

ORCID: 0000-0002-9292-1805

Analiza tematyki prac informatologicznych i bibliologicznych polskich studentów na przykładzie prac dyplomowych obronionych w 2023 roku¹

Wprowadzenie i stan badań

Badania w zakresie bibliologii i informatologii są obszarem nieustannego zainteresowania ze strony środowiska naukowego, dostarczając danych m.in. na temat dorobku poszczególnych osób, ich afiliacji, metod wykorzystywanych w obu dyscyplinach, a także konkretnych kierunków badawczych, jakie na przestrzeni lat w literaturze były odzwierciedlane (w perspektywie międzynarodowej)²

¹ Artykuł jest rozbudowaną wersją referatu wygłoszonego podczas konferencji jubileuszowej „50 lat Instytutu Studiów Informatycznych UJ. Przeszłość – teraźniejszość – przyszłość”, która odbyła się w dniach 13–14 czerwca 2024 r. w Krakowie.

² M.in. F. Åström, *Changes in the LIS research front: Time-sliced cocitation analyses of LIS journal articles, 1990–2004*, „Journal of the American Society for Information Science and Technology” 2007, vol. 58, issue 7, s. 947–957, <https://doi.org/10.1002/asi.20567>; J. Bauer, L. Leydesdorff, L. Bornmann, *Highly cited papers in Library and Information Science (LIS): Authors, institutions, and network structures*, „Journal of the Association for Information Science and Technology” 2016, vol. 67, issue 12, s. 3095–3100, <https://doi.org/10.1002/asi.23568>; U. Ahsan, A. Kanwal, *Account of methodologies and methods applied in LIS research: A systematic review*, „Library & Information Science Research” 2018, vol. 40, issue 1, s. 53–60, <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2018.03.002>; M. Dora, H.A. Kumar, *National and international trends in library and information science research:*

i w Polsce³). O ile dorobek badaczy, rozumianych jako pracowników jednostek naukowych, bywa często przedmiotem analiz, o tyle mniej znane są pola zainteresowań studentów informacji naukowej i bibliotekoznawstwa wyrażane w tematach ich prac licencjackich i magisterskich, zwłaszcza w Polsce. Podjęte przez autorkę badania mają w pewnym stopniu wypełnić tę lukę. Zdecydowano się wskazać główne kierunki badań absolwentów studiów w obrębie bibliotekoznawstwa i informacji naukowej w Polsce poprzez analizę słów kluczowych prac obronionych w 2023 r. i następnie zdeponowanych w Archiwach Prac Dyplomowych.

W międzynarodowej dyskusji naukowej nie trudno znaleźć przykłady badań, których przedmiotem jest tematyka doktoratów zrealizowanych w dyscyplinie Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo (Library and Information Science). Tego typu dane pochodzą m.in. z Afryki⁴, Australii⁵, Chin⁶, Indii⁷,

A comparative review of the literature, „IFLA Journal” 2019, vol. 46, issue 3, s. 234–249, <https://doi.org/10.1177/0340035219886610>.

³ Z. Osipiński, *Analysis of the thematic overlap between library and information science and other subdisciplines of the social communication and media sciences in Poland*, „Zagadnienia Informacji Naukowej” 2019, vol. 57, nr 2A (114A), s. 28–44; J. Drogosz, *Publikacyjny dorobek naukowy o tematyce bibliologicznej i informatologicznej w latach 2017–2021 w świetle ewaluacji polskiej nauki*, „Przegląd Biblioteczny” 2024, t. 92, z. 2, s. 179–197; E. Głowacka, J. Woźniak-Kasperek, *Deklaracje versus rzeczywistość: analiza tematyki publikacji bibliologów i informatologów z lat 2018–2021*, „Przegląd Biblioteczny” 2023, t. 91, z. 2, s. 147–167.

⁴ M.S. Mudogo, R.M. Majinge, *Shortcomings in Library and Information Sciences (LIS) PhD Projects: Analyses of Examined Theses and Supervised for the Period 2008–2016 at Select Universities in Eastern, Western and Southern Africa*, „Mousaion: South African Journal of Information Studies” 2017, vol. 35, issue 1, s. 114–129, <https://doi.org/10.25159/0027-2639/1886>.

⁵ P. Macauley, T. Evans, M. Pearson, *Australian PhDs by LIS educators, researchers and practitioners: Depicting diversity and demise*, „Library & Information Science Research” 2010, vol. 32, issue 4, s. 258–264, <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2010.07.007>.

⁶ T. Wang, B. Lund, M. Dow, *A bibliometrics study of library and information science doctoral dissertations in China from 2011 to 2020*, „Education for Information” 2022, vol. 38, issue 1, s. 1–15, <https://doi.org/10.3233/EFI-211545>; Q.-J. Zong, H.-Z. Shen, Q.-J. Yuan, X.-W. Hu, Z.-P. Hou, S.-G. Deng, *Doctoral dissertations of Library and Information Science in China: A co-word analysis*, „Scientometrics” 2013, vol. 94, s. 781–799, <https://doi.org/10.1007/s11192-012-0799-1>; Y. Song, L. Zhu, F. Shu, *On the evolution of library and information science doctoral dissertation topics in China*, „Journal of Librarianship and Information Science” 2020, vol. 53, issue 2, s. 298–306, <https://doi.org/10.1177/0961000620948573>.

⁷ K. Chakrabarti, D. Mondal, A. Maity, *A Trend Analysis of the Doctoral Dissertations in LIS Research in West Bengal, India during 1979–2018*, „Library Philosophy and Practice” 2020, [on-line:] <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/4149/> – 31.03.2025; M.P. Satija, *Sources of Indian Library and Information Science Dissertations*, „Libri” 1989, vol. 39, no. 1, s. 71–78, <https://doi.org/10.1515/libr.1989.39.1.71>.

Kanady⁸, krajów skandynawskich⁹, Pakistanu¹⁰ i Stanów Zjednoczonych¹¹.

Nietrudno też w przypadku prac doktorskich o dostęp do nich, przy najmniej w pewnym zakresie, ze względu na otwarte bazy danych oraz repozytoria instytucjonalne. Od niedawna w Polsce należy je obowiązkowo deponować po zakończeniu przewodu doktorskiego. Prowadzi się też intensywne działania w kierunku zapewnienia dostępu do doktoratów starszych, archiwizowanych w bibliotekach uczelnianych, poddając je procesowi digitalizacji (np. w Bibliotece Uniwersytetu Łódzkiego). Jednym z najważniejszych międzynarodowych źródeł tego typu pozwalającym na analizę obszarów zainteresowań wyrażanych w pracach doktorskich jest baza Open Dissertations EBSCO, w której znajdziemy łącznie 1350 rekordów prac sklasyfikowanych w działach LIS¹².

W przypadku jednak prac licencjackich i magisterskich sprawa przedstawia się zgoła inaczej – niewiele jest reprezentatywnych badań przedstawiających tematykę prac dyplomowych przygotowywanych na I i II stopniu studiów wyższych, nawet w zagranicznej literaturze przedmiotu¹³.

⁸ F. Shu, V. Larivière, P. Mongeon, C.-A. Julien, A. Piper, *On the Evolution of Library and Information Science Doctoral Dissertation Topics in North America (1960–2013)*, „Journal of Education for Library and Information Science” 2016, vol. 57, issue 2, s. 131–142.

⁹ Å.K. Tveit, *A Celebration of Diversity: LIS Research in the Nordic Countries as Shown by PhD Dissertations 2005–2014*, „Journal of Education for Library and Information Science” 2017, vol. 58, issue 2, s. 64–76.

¹⁰ S.H.A. Jaffri, K. Shahzad, M. Tariq, *Evaluative Study of Ph. D. LIS Dissertations of Pakistani Library & Information Science Schools*, „Library Philosophy and Practice” 2021, [on-line:] <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/6343> – 31.03.2025); M. Zareef, M. Arif, M. Jabeen, *Research trends in LIS: The case of doctoral research in Pakistan, 1981–2021*, „Journal of Librarianship and Information Science” 2023, vol. 56, issue 3, s. 658–676, <https://doi.org/10.1177/09610006231161331>.

¹¹ C.S. Finlay, C.R. Sugimoto, D. Li, T.G. Russell, *LIS Dissertation Titles and Abstracts (1930–2009): Where Have All the Librar* Gone?*, „The Library Quarterly” 2012, vol. 82, issue 1, s. 29–46; R.E. Franklin, P.T. Jaeger, *A Decade of Doctorates: An Examination of Dissertations Written by African American Women in Library and Information Studies, 1993–2003*, „Journal of Education for Library and Information Science” 2007, vol. 48, no. 3, s. 187–201.

¹² Z 1350 wyników 747 pochodzi z działu „Information science”, 530 z działu „Library science”, 68 z działu „Library & Information Science”, zaś pozostałe 5 z działu „Language Arts & Disciplines / Library & Information Science” (dostęp: 16.01.2025).

¹³ Wśród nielicznych jest m.in.: D. Kos, M. Banek Zorica, *What Can Student Theses Tell Us About the Educational Role of School Libraries in Croatia? A Thematic Content Analysis*, [w:] *Proceedings of the 51st Annual Conference of the International Association of School Librarianship and the 26th International Forum on Research on School Librarianship Rome, Italy July 17–21, 2023*, [on-line:] <https://journals.library.ualberta.ca/slwl/index.php/iasl/article/view/8770/5227> – 31.03.2025.

Kwestia prac dyplomowych poruszana jest głównie w ramach szerszych opracowań o dydaktyce w LIS, jej rozwoju i trendach w odniesieniu do różnych krajów, brakuje natomiast materiałów analizujących tematykę konkretnego zbioru tego typu prac. W Polsce dostępne są ewentualnie spisy prac licencjackich i magisterskich publikowane przez poszczególne jednostki akademickie¹⁴.

Kształcenie akademickie w zakresie bibliologii i informatologii po 2018 r.

Po wprowadzeniu w życie zapisów Ustawy o szkolnictwie wyższym i nauce z 20 lipca 2018 r. (tzw. Ustawa 2.0; Reforma Gowina), w myśl której m.in. wprowadzono nową klasyfikację nauk, polskie środowisko kształcące bibliologów i informatologów na poziomie wyższym musiało zmierzyć się z wieloma nowymi problemami. Należała do nich chociażby przebudowa struktur instytucjonalnych, tak, aby optymalnie odpowiadały dyscyplinom naukowym, w ramach których jednostki miały być ewaluowane. Zmiany te uwidoczniły się m.in. w łączeniu instytutów na wydziale, dzieleniu ośrodków dotychczas funkcjonujących przez dekady, tudzież tworzeniu nowych katedr i instytutów gromadzących naukowców i dydaktyków reprezentujących tę samą dyscyplinę.

Wskutek nowej klasyfikacji nauk bibliologia i informatologia zostały umieszczone w ramach dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach (dziedzina nauki społeczne). Dotychczasowe umiejscowienie jednostek uczelnianych, wynikające z uwarunkowań historycznych, w niektórych przypadkach nie dawało jednak możliwości dalszego rozwoju zgodnie z nową klasyfikacją nauk. Przykładem jest ośrodek toruński, od 1994 r. funkcjonujący na Wydziale Nauk Historycznych, a od 1 października 2019 r. w strukturach nowego Wydziału Filozofii i Nauk Społecznych pod nazwą Instytut Badań Informacji i Komunikacji. Kadre naukowo-dydaktyczną od tamtego czasu tworzą, oprócz informatologów

¹⁴ A. Walczak-Niewiadomska, *Spis prac licencjackich, magisterskich i doktorskich z zakresu nauki o książce, informacji naukowej i czasopiśmiennictwa powstałych w Katedrze Bibliotekoznawstwa UŁ w latach 2006–2010*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Librorum” 2010, t. 1, nr 16, s. 375–410; też, *Spis prac licencjackich, magisterskich, doktorskich i habilitacyjnych z zakresu nauki o książce, informacji naukowej i czasopiśmiennictwa wykonanych w Uniwersytecie Łódzkim w latach 2011–2015*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Librorum” 2016, t. 1, nr 22–23, s. 133–157; też, *Spis prac licencjackich, magisterskich i habilitacyjnych z zakresu nauki o książce, informacji naukowej i czasopiśmiennictwa wykonanych w Uniwersytecie Łódzkim w latach 2016–2020*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Librorum” 2021, t. 1, nr 32, s. 117–133.

i bibliologów, medioznawcy oraz kognitywiści¹⁵. W Uniwersytecie Śląskim pracownicy związani z naukami o książce i informacji nie mają już swojego instytutu/katedry. Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej został połączony z dwoma innymi jednostkami tworząc Instytut Nauk o Kulturze, ale nadal prowadzone są dwa kierunki pozostające w obszarze adekwatnym do przeprowadzonych badań. Biorąc pod uwagę wymienione zmiany trudno jest traktować wszystkich pracowników danej instytucji jako potencjalnych promotorów prac o charakterze bibliologiczno-informatologicznym.

Niektóre jednostki, w następstwie różnych czynników ogólnych – m.in. ogólnego spadku liczby osób podejmujących studia, malejącego zainteresowania dydaktyczną ofertą bibliotekoznawczą na poziomie wyższym¹⁶ – zrezygnowały z kierunków kształcących bibliologów i informatologów, przekierowując swoją działalność na np. dziennikarstwo i nauki o komunikacji (jak chociażby UJK), albo w ogóle rezygnując z tego profilu (np. Bydgoszcz i Gdańsk)¹⁷. Inne w dużej mierze skoncentrowały swój wysiłek na projektowaniu programów nauczania opartych na szeroko rozumianych naukach o informacji, wierząc, że taka oferta dydaktyczna przyciągnie więcej kandydatów.

W roku akademickim 2022/2023 na polskich publicznych uczelniach wyższych Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo była prowadzona w Katowicach (I i II stopnia), Wrocławiu (I i II stopnia), Kaliszu (I stopnia) i Warszawie (I stopnia, w tym roku kierunek został zawieszony). W pozostałych jednostkach na I i II poziomie studiów funkcjonowały takie kierunki jak: Architektura informacji, Architektura przestrzeni informacyjnych, Elektroniczne przetwarzanie informacji, Informacja w środowisku cyfrowym, Informatologia z biznesowym językiem angielskim, Publikowanie cyfrowe i sieciowe, Publikowanie współczesne, Zarządzanie Big Data, Zarządzanie informacją, Zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe (zob. tab. 1).

¹⁵ Instytut Badań Informacji i Komunikacji, [on-line:] <https://www.ibik.umk.pl/instytut/o-nas> – 18.03.2025.

¹⁶ Dodatkowym powodem takiego stanu rzeczy była tzw. deregulacja zawodu bibliotekarza. Zob. więcej: M. Antczak, *Deregulacja zawodu bibliotekarza. Przegląd najważniejszych zmian proponowanych w latach 2011–2012*, [w:] *Bibliotekarz uwolniony – deregulacja czy degradacja? IV Ogólnopolska Konferencja Naukowa Białystok, 12–14 czerwca 2013: praca zbiorowa*, red. H. Brzezińska-Stec, J. Żochowskiej, Białystok 2013, s. 295–315.

¹⁷ D. Grygowski, *Studia bibliotekoznawcze w kryzysie*, [w:] *Interdyscyplinarium nauk o mediach i kulturze*, red. M. Antczak, Z. Gruszka, Łódź 2020, s. 147–148, 152, <https://doi.org/10.18778/8142-727-2.07>.

Tabela 1. Kierunki studiów związane z obszarem informatologii i bibliologii realizowane na polskich uczelniach wyższych w roku akademickim 2022/2023

Uczelnie	Kierunek licencjacki	Kierunek magisterski
UAM / Wydział Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu	Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo	
UJ / Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej / Instytut Studiów Informacyjnych	Elektroniczne przetwarzanie informacji Zarządzanie informacją	Elektroniczne przetwarzanie informacji Zarządzanie informacją
UKEN / Wydział Nauk Społecznych / Instytut Nauk o Informacji	Architektura informacji Zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe	Zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe
UŁ / Katedra Informatologii i Bibliologii	Informacja w środowisku cyfrowym	Informatologia z biznesowym językiem angielskim
UMCS / Wydział Politologii i Dziennikarstwa / Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach / Katedra Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej // Wydział Filologiczny / Instytut Nauk o Kulturze / Katedra Informacji i Kultury Cyfrowej	Architektura informacji Zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe	Zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe
UMK / Wydział Filozofii i Nauk Społecznych/Instytut Badań Informacji i Komunikacji	Architektura informacji	Architektura informacji
UŚ / Instytut Nauk o Kulturze	Architektura informacji Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo	Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo
UW / Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii	Architektura przestrzeni informacyjnych Publikowanie współczesne Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo (do 2022/2023)	Architektura przestrzeni informacyjnych Publikowanie współczesne Zarządzanie Big Data
UWr / Wydział Filologiczny / Instytut Nauk o Informacji i Mediach	Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo Publikowanie cyfrowe i sieciowe	Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo Publikowanie cyfrowe i sieciowe Zarządzanie informacją

Źródło: opracowanie własne.

Metodologia i organizacja badań

Głównym celem podjętych badań było wskazanie kierunków zainteresowań absolwentów studiów I i II stopnia w akademickich jednostkach

bibliologicznych i informatologicznych w Polsce w 2023 r. Dodatkowo spodziewano się uzyskać dane liczbowe dotyczące obronionych prac na polskich uczelniach, naświetlenie bardziej szczegółowej tematyki, jakiej dotyczyły, a także określenie typu pracy dyplomowej. Przedmiotem badań były prace licencjackie i magisterskie obronione w jednostkach akademickich wskazanych w Tabeli 1 realizujących ścieżki dydaktyczne w 2022/2023.

Podstawowym źródłem danych były systemy informacyjne uczelni wyższych – Archiwa Prac Dyplomowych, a dokładnie rzecz biorąc gromadzone w nich rekordy prac dyplomowych. Zatem podstawową metodą wykorzystaną dla realizacji tych badań była analiza zawartości rekordów bibliograficznych. Nie mniej ważna była też analiza zawartości stron internetowych jednostek uczelnianych w celu ustalenia składu osobowego promotorów prac, a także aktualnych dla analizowanego rocznika dydaktycznego (2022/2023) kierunków studiów licencjackich i magisterskich.

Jak już wspomniano w większości przypadków niezbędne materiały zdeponowane były w specjalnie stworzonych na potrzeby rejestracji prac dyplomowych w uczelniach wyższych Archiwach Prac Dyplomowych (APD). Otwarty dostęp do tych zasobów (oczywiście na poziomie danych bibliograficznych, bez pełnego tekstu) oferują uczelnie: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie¹⁸, Uniwersytet Łódzki¹⁹, Uniwersytet Warszawski²⁰, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu (Wydział Pedagogiczno-Artystyczny)²¹, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu²², Uniwersytet Śląski w Katowicach²³. W Uniwersytecie Wrocławskim możliwość przeglądania rekordów mają jedynie zalogowani studenci i pracownicy²⁴. Uniwersytet Jagielloński kolekcje prac licencjackich i magisterskich przechowuje zarówno w APD, jak i repozytorium instytucjonalnym w wydzielonych grupach²⁵. Inne rozwiązanie przyjął Uniwersytet Komisji

¹⁸ Archiwum Prac Dyplomowych UMCS, [on-line:] <https://apd.umcs.pl/> – 14.03.2025.

¹⁹ Archiwum Prac Dyplomowych UŁ, [on-line:] <https://apd.uni.lodz.pl/> – 14.03.2025.

²⁰ Archiwum Prac Dyplomowych UW, [on-line:] <https://apd.uw.edu.pl/> – 14.03.2025.

²¹ Archiwum Prac Dyplomowych UAM, [on-line:] <https://apd.amu.edu.pl/> – 14.03.2025.

²² Archiwum Prac Dyplomowych UMK, [on-line:] <https://apd.umk.pl/> – 14.03.2025.

²³ Archiwum Prac Dyplomowych UŚ, [on-line:] <https://apd.us.edu.pl/> – 14.03.2025.

²⁴ Archiwum Prac Dyplomowych UW, [on-line:] <https://apd.uwr.edu.pl/> – 14.03.2025.

²⁵ Repozytorium Uniwersytetu Jagiellońskiego, [on-line:] <https://ruj.uj.edu.pl/communities/531510cc-c3a7-4cd1-a5af-28749788f581> – 14.03.2025.

Edukacji Narodowej w Krakowie – w tym przypadku dostępna jest baza własna Instytutu²⁶.

Zdecydowano się na analizę prac obronionych w 2023 r. (w domyśle przez roczniki kończące studia w roku akademickim 2022/2023). Trzeba w tym miejscu podkreślić, że zebrany materiał może nie odwzorowywać całkowitej liczby obron, jakie się odbyły dla wybranego rocznika. W pojedynczych przypadkach mogły mieć miejsce egzaminy na początku następnego roku kalendarzowego.

Wyszukiwanie w bazach prowadzono według nazwisk promotorów – wykładowców przypisanych do jednostek uczelnianych posiadających ofertę dydaktyczną związaną z profilem bibliologiczno-informatologicznym. Warto zaznaczyć, że nie brano pod uwagę dydaktyków, których badania naukowe nie zawierały się w naukach o bibliologii i informatologii. Przekształcenia strukturalne, jakim uległy niektóre jednostki uczelniane po reformie z 2018 r., jak już wspomniano, były powodem, dla którego zmienił się skład osobowy instytutów – były one łączone i dzielone w celu dostosowania swojego profilu do dyscyplin naukowych. Dziś zatem, obok bibliologów i informatologów, kierunki studiów są prowadzone w jednej instytucji przez m.in. specjalistów dziennikarstwa, medioznawców, historyków, literaturoznawców itp. Uznano, że zabieg ten pozwoli na uniknięcie zafałszowania obrazu poprzez przypisanie zbyt wielu prac zrealizowanych w obszarze szeroko rozumianych nauk o komunikacji społecznej i mediach oraz nauk o kulturze i religii.

Aby zrealizować główny cel badań analizie poddano zawartość rekordów przypisanych do poszczególnych prac dyplomowych. Początkowo zamierzeniem autora było wykorzystanie wyłącznie słów kluczowych, jednak po bliższym przyjrzeniu się ich strukturze i jakości uznano, że w niektórych przypadkach trzeba oprzeć się jednocześnie na tytule, aby w jak najlepszy sposób móc przyporządkować pracę do danego obszaru zagadnień. Kilkakrotnie konieczne okazało się też sięgnięcie do streszczenia, aby na tej podstawie móc precyzyjniej określić formę pracy (dyplomowa / projekt).

Ostatecznie do analizy zakwalifikowano 613 prac dyplomowych – 413 prac licencjackich i 200 magisterskich (zob. tab. 2).

²⁶ Instytut Nauk o Informacji Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, [on-line:] http://bpd.inoi.up.krakow.pl/inoi_bpd/ – 14.03.2025. Niestety narzędzie to jest pozbawione opcji filtrowania chronologicznego (posiada Indeks autorów, Indeks tytułów i Indeks słów kluczowych), więc materiał konieczny do analizy, dzięki uprzejmości dyrekcji Instytutu, został poddany odpowiedniej selekcji i odesłany jako wykaz.

Tabela 2. Liczba prac licencjackich i magisterskich związanych tematycznie z bibliologią i informatologią obronionych w analizowanych uczelniach wyższych w 2023 r.

Uczelnia	Prace licencjackie	Prace magisterskie	Łącznie
UAM / Wydział Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu	4	0	4
UJ / Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej / Instytut Studiów Informatycznych	59	53	112
UKEN / Wydział Nauk Społecznych / Instytut Nauk o Informacji	75	17	92
UŁ / Katedra Informatologii i Bibliologii	19	7	26
UMCS / Wydział Politologii i Dziennikarstwa / Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach / Katedra Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej // Wydział Filologiczny / Instytut Nauk o Kulturze / Katedra Informacji i Kultury Cyfrowej	40	20	60
UMK/Wydział Filozofii i Nauk Społecznych/Instytut Badań Informacji i Komunikacji	28	23	51
UŚ / Instytut Nauk o Kulturze	51	9	60
UW / Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii	74	52	126
UWr / Wydział Filologiczny / Instytut Nauk o Informacji i Mediach	63	19	82
ŁĄCZNIE	413	200	613

Źródło: opracowanie własne.

Analiza wyników badań

Na podstawie zgromadzonego materiału i tematyki, jakiej poświęconej były analizowane prace dyplomowe, udało się wyodrębnić główne obszary badawcze obecne w pracach studentów: **bibliologię, informatologię, komunikację społeczną i media, nowoczesne technologie, marketing i PR (zarządzanie)** oraz pozostałe tematy uzupełniające główny nurt (**varia**) (zob. tab. 3)²⁷. Cechą wspólną prac jest łączenie obszarów zagadnień, bardzo rzadko zdarzały się tematy pozostające wyłącznie w jednej przestrzeni

²⁷ Wyznaczenie sztywnych granic obszarów głównych i kierunków szczegółowych zostało przyjęte wyłącznie na potrzeby niniejszego artykułu. Zabieg ten był niezbędny do stworzenia podstaw do analizy ilościowej. Tematyka zagadnień poruszanych w ramach nauk o książce i informacji, jak również pozostających w związku nauk humanistycznych i społecznych, jest oczywiście bardziej płynna i często trudna do wyraźnego ustalenia.

pojęciowej, najczęściej poruszały co najmniej dwa aspekty (np. biblioteki w kontekście mediów społecznościowych, marketing w wydawnictwie, zachowania informacyjne graczy, architektura informacji stron www bibliotek/wydawnictw/księgarni).

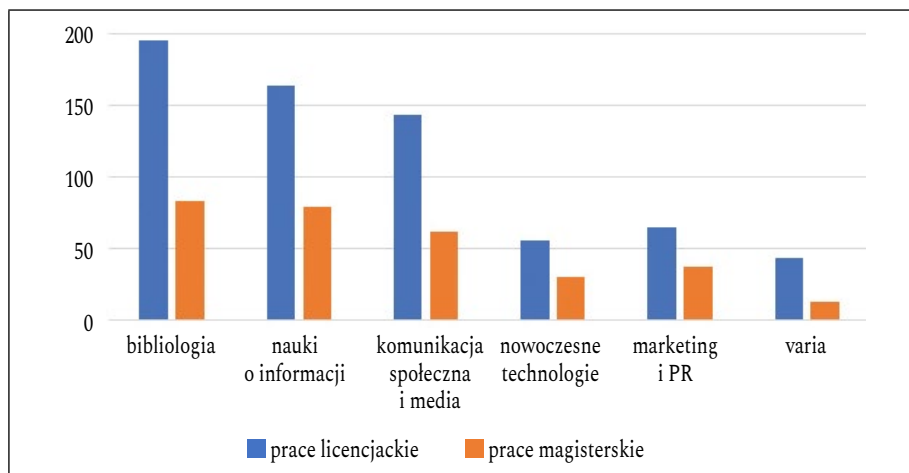
Tabela 3. Szczegółowe kierunki badań prac licencjackich i magisterskich obronionych w 2023 r.

Główne obszary zagadnień	Kierunki szczegółowe	Prace licencjackie	Prace magisterskie	Liczba ogółem
Bibliologia	antykwiariaty, audiobooki, biblioteki, biblioterapia, czytelnictwo, działalność biblioteczna, informacyjna i wydawnicza placówek kultury, e-booki, edytorstwo, festiwale książki, historia książki, ilustratorstwo, komiks / manga / anime, książka dla dzieci i młodzieży, księgarnie, księgozbiory, literatura w ujęciu wydawniczym, okładki, plakat, prasoznawstwo, promocja książki / czasopism, rynek wydawniczy, typografia	196	83	279
Nauki o informacji	architektura informacji, bańka informacyjna, Big Data, ekologia informacji, FOMO (Fear of Missing Out) / uzależnienie od informacji, info-brokerstwo, manipulacja informacją / dezinformacja / propaganda, projektowanie informacji, przeciążenie informacyjne / stres informacyjny, systemy informacyjne, tagowanie, użyteczność (User Experience), wizualizacja informacji, zachowania informacyjne, zarządzanie informacją, źródła informacji	164	79	243
Komunikacja społeczna i media	adaptacje filmowe, dziennikarstwo, fotografia, gry komputerowe / karciane / planszowe, media społecznościowe, influencerstwo, multimedia, podcasty, prasa / radio / telewizja, społeczność fanowska, streaming, transmedialność	144	62	206
Nowoczesne technologie	aplikacje mobilne, bazy danych, Darknet, digitalizacja, druk 3D, Internet, języki naturalne, sztuczna inteligencja, uczenie maszynowe, wyszukiwarki, Virtual Reality, Virtual beings	56	31	87
Marketing i PR, zarządzanie	Audyt, benchmarking, „dark patterns”, e-commerce, identyfikacja wizualna, kampanie promocyjne, komunikacja interpersonalna, komunikacja marketingowa, Public Relations, reklama, startupy, wizerunek medialny, zarządzanie projektem	65	38	103

Główne obszary zagadnień	Kierunki szczegółowe	Prace licencjackie	Prace magisterskie	Liczba ogółem
Pozostałe (varia)	Agencje nieruchomości, biografie, dieta, ekologia, etyka, genealogia, językoznawstwo, K-pop, LGBT, prawo autorskie, regionalizm, religie, seniorzy, sport, szkolnictwo, żeglarstwo	44	13	57

Źródło: opracowanie własne.

Ciekawych spostrzeżeń dostarcza szczegółowa analiza liczbowo poszczególnych tematów pojawiających się w pracach. Można dostrzec przewagę zagadnień bibliologicznych nad naukami o informacji (zob. il. 1), co jest interesujące w kontekście istniejących w roku akademickim 2022/2023 programów nauczania (większość z zakresu nauk o informacji). Być może jeszcze głębsza analiza specjalizacji oferowanych w ramach tych kierunków mogłaby pozwolić na określenie dodatkowych relacji i powiązań (np. na kierunku Informacja w środowisku cyfrowym w UŁ studenci mają możliwość wyboru specjalizacji bibliologicznej), ale nie pozwalają na to ograniczenia systemów APD. Niemniej jest to ważna przesłanka do twierdzenia, że studenci w dużej mierze nadal interesują się zagadnieniami z zakresu działalności bibliotek, wydawnictw i księgarni, jak również różnymi formami książki i literatury. Na drugim miejscu pod względem częstotliwości poruszanej tematyki w pracach plasują się nauki o informacji, a następnie szeroko rozumiana komunikacja społeczna i media.

Ilustracja 1. Obszary zagadnień reprezentowanych w pracach licencjackich i magisterskich

Źródło: opracowanie własne.

W obszarze tematycznym **bibliologii** najczęściej pojawiającym się tematem były typy literatury analizowane w różnych kontekstach (60)²⁸. Instytucje, w których powstało najwięcej takich prac, to ex aequo Uniwersytet Wrocławski i Warszawski – po 17. Równie często podstawą rozważań studentów był rynek książki i działalność poszczególnych wydawnictw (56)²⁹. Liderem spośród uczelni był Uniwersytet Wrocławski, na którym w 2023 r. obroniono łącznie 27 prac licencjackich i magisterskich, w których pojawiła się ta tematyka. Na dalszych miejscach znalazły się zagadnienia związane z bibliotekami różnego typu (27)³⁰, książką i literaturą dla dzieci i młodzieży (19)³¹, edytorstwem (17)³², a także promocją książki

²⁸ Np. Dziecko i dzieciństwo w literaturze współczesnej (na przykładzie serii „Wojny dorosłych-historie dzieci”) (UŚ); Polskie poradniki dla młodzieży o tematyce depresji. Analiza wybranych publikacji (UWr); Literatura dla młodzieży o tematyce LGBT+ w repertuarze wybranych wydawnictw (We Need YA, Jaguar, Prószyński Media, Young) (UWr); Dziewiętnastowieczne poradniki kobiece w Królestwie Polskim na podstawie twórczości wybranych autorek (UW); Obecność mitu w literaturze fantasy i jego degradacja, na podstawie cyklu „Percy Jackson” i „Bogowie Olimpijscy” Ricka Riordana (UW).

²⁹ Np. Dorobek Wydawnictwa Presscom (UWr); Twórczość Sarah J. Maas na polskim rynku wydawniczym (UWr); Formuła 1 na polskim rynku wydawniczym (2000–2020) (UWr); Analiza porównawcza oferty imprintów Grupy Wydawniczej Znak (Znak, Znak Literanova, Znak Emotikon, Znak Horyzont, Znak Koncept, Znak JednymSłowem, Wydawnictwo Otwarte) (UWr); Analiza rynku literatury Azji Wschodniej w Polsce na przykładzie działalności Wydawnictwa Tajfuny (UW); Polski rynek książki erotycznej: wydawnictwo Dłaczemu (UW); Działalność Wydawnictwa Studia JG w Polsce w latach 2019–2022 (UŚ).

³⁰ Np. Inicjatywy biblioteczne w zakresie pomocy osobom z zaburzeniami neurozwojowymi (UWr); Zachowania czytelnicze seniorów na przykładzie Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej „Biblioteka pod Atlantami” (UWr); Analiza treści na Facebooku Książnicy Pedagogicznej imienia Alfonsa Parczewskiego w Kaliszu w latach 2019–2020 (UAM/WPA); Architektura informacji stron internetowych wybranych łódzkich bibliotek akademickich (UŁ); Katalog Biblioteki Akademii Handlowej w Gdańsku. Próba analizy (UW); Grywalizacja w bibliotekach na wybranych przykładach (UW); Obieg materiałów bibliotecznych w bibliotece na przykładzie Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego (UW); Stacja Biblioteka w Rudzie Śląskiej jako lokalny ośrodek kulturalny i oświatowy (UŚ); Oferta usług dla dzieci w bibliotekach publicznych – na przykładzie Zagłębiowskiej Mediateki w Sosnowcu i Mediateki w Tychach (UŚ).

³¹ Np. Oczekiwanie wobec książki dziecięcej w świetle recenzji zamieszczonych w czasopiśmie „Guliwer” w 2021 r. (UWr); Praca projektowa: projekt cyklu powieściowego „Kocia rodzina znad Bugu” (UW); Recepcja polskiej literatury LGBT dla dzieci i młodzieży w portalach czytelniczych (UŚ).

³² Np. Ukształtowanie edytorskie publikacji o tematyce ezoterycznej (na wybranych przykładach) (UWr); Ukształtowanie edytorskie autobiografii sportowców w Wydawnictwie SQN (UWr); Model edytorski serii „Klub Łowców Przygód” Wydawnictwa Literatura (UWr).

i czasopism (16)³³. Zauważalne też było zainteresowanie czytelnictwem (14), prasoznawstwem (12), ilustracją (7), komiksem (w połączeniu z mangą i anime) (11) i typografią (8)³⁴.

Na drugim miejscu pod względem liczby prac odnotowano różne zagadnienia mieszczące się w ramach **nauk o informacji** – najwięcej (57, z czego 48 prac licencjackich i 9 magisterskich) dotyczyło architektury informacji³⁵. Prym wiodł Uniwersytet im. Komisji Edukacji Narodowej (21 prac licencjackich) i Uniwersytet Śląski (12 prac licencjackich). Studenci ponadto często powoływali się na użyteczność (web usability)/ User Experience (UX) (50)³⁶, manipulację informacją w różnych źródłach i związaną z tym obszarem kwestię propagandy (32)³⁷, a także na

³³ Np. Promocja książki w Wydawnictwie Literackim w latach 2017–2022 (UWr); Promocja audiobooków w latach 2017–2022 na przykładach: BookBeat, Audioteka, Empik Go (UWr); Nowe formy promocji książki na przykładzie wideobloga „Zaksiążkowane” (UWr); Social media marketing w promocji książek młodzieżowych. Analiza na przykładzie działalności wydawnictw: Moondrive, Must Read, Young oraz Jaguar (UKEN).

³⁴ Np. Czytelnictwo książek sportowych w Polsce wśród osób zainteresowanych sportem (UWr); Promocja czytelnictwa w mediach społecznościowych na przykładzie serwisu Instagram (UJ); Okładka czasopisma wyrazem nastrojów społecznych – temat aborcji w wybranych polskich publikacjach periodycznych (UMCS); Czasopisma literackie w przestrzeni cyfrowej na przykładzie „Twórczości”, „Wizji” i „Nowej Fantastyki” (UWr); Marcin Minor – analiza twórczości ilustratorskiej (UWr); Materiał ilustracyjny w wybranych polskich portalach plotkarskich. Analiza zawartości (UJ); Komiks i jego czytelnicy w szkołach podstawowych i średnich w mieście Radzymin (UW); Lektura szkolna w formie komiksu (UAM/WPA); Rynek wydawniczy mangi w Polsce w latach 2020–2022: analiza bibliometryczna (UŁ); Webkomiks jako zjawisko współczesnej popkultury – projektowanie specjalistycznego serwisu internetowego oraz aplikacji mobilnej (UŚ); Litera w aranżacji wnętrza. Analiza współczesnego plakatu typograficznego (UWr).

³⁵ Architektura informacji popularnych aplikacji randkowych (UKEN); Architektura informacji najpopularniejszych polskich blogów o tematyce podróżniczej (UKEN); Architektura informacji wybranych sklepów internetowych typu second hand (UKEN); Ocena architektury informacji wybranych serwisów streamingowych (Netflix, Disney+, Player) w kontekście wymagań architektury informacji (UMK); Architektura informacji serwisów internetowych komercyjnych jednostek naukowych na przykładzie Centrum Badawczo-Rozwojowego Biostat (UŚ).

³⁶ Np. Analiza użyteczności wybranych polskich sklepów internetowych z branży odzieżowej Vintage (UKEN); Podejście User Experience w serwisach sprzedaży i dystrybucji gier komputerowych (UJ); Analiza użyteczności aplikacji mobilnych wyszukiwarek połączeń lotniczych na przykładzie Skyscanner i Aviasales (UW); Ocena użyteczności interfejsów aplikacji mobilnych na przykładzie Pinterest i We Heart It (UW).

³⁷ Np. Manipulacja informacją w działaniach marketingowych influencerów (UJ); Wojna informacyjna jako forma manipulowania informacją na przykładzie rosyjsko-ukraińskiego konfliktu zbrojnego. Studium przypadku (UJ); Przejawy wojny

zachowania informacyjne użytkowników (29, z czego najwięcej powstało w UJ – 27 prac)³⁸. W mniejszym wymiarze poruszano też temat zarządzania informacją (17, z czego 15 to prace magisterskie, 14 z nich w UJ)³⁹, źródeł informacji (11)⁴⁰, dostępności cyfrowej (9)⁴¹ oraz wizualizacji informacji (8)⁴². Autorzy prac pisali również o bardzo aktualnych kwestiach, jak Big Data (4)⁴³, cyberbezpieczeństwo (5)⁴⁴, FOMO i uzależnienia z tym

informacyjnej w Polsce i na świecie (UMK); Dezinformacja jako narzędzie walki politycznej w państwach totalitarnych w latach 30. i 40. XX w. (UJ).

³⁸ Np. Identyfikacja i charakterystyka zachowań informacyjnych młodzieży w kontekście zjawiska dezinformacji w mediach społecznościowych. Projekt badań (UJ); Zachowania informacyjne członków zespołu muzycznego (UJ); Wirtualna asystentka Siri jako narzędzie kształtowania potrzeb i zachowań informacyjnych przedstawicieli generacji Z (UJ); Wpływ chatbotów na zachowania informacyjne konsumentów w branży turystycznej (UJ).

³⁹ Np. Narzędzia Google w procesach indywidualnego zarządzania informacją (UKEN); Strony www instytutów związanych z zarządzaniem informacją polskich uczelni wyższych. Analiza porównawcza (UJ); Strategie i narzędzia zarządzania informacją w wybranych krakowskich instytucjach o charakterze teatralno-widowiskowym (UJ); Zarządzanie informacją i wiedzą w inteligentnej organizacji (UJ).

⁴⁰ Np. Serwis społecznościowy Reddit jako źródło informacji naukowej (UJ); Identyfikacja i charakterystyka źródeł informacji do oceny popularności polskich i zagranicznych muzycznych kolekcji cyfrowych (UJ); Źródła informacji na temat filozofii w starożytnym Rzymie (UWr).

⁴¹ Np. Dostępność cyfrowa mediów społecznościowych – na przykładzie dostępności serwisów Facebook, Instagram i YouTube (UKEN); Mobilne narzędzia do badania dostępności cyfrowej. Projekt aplikacji mobilnej (UKEN); Pacjent.gov.pl: UX i dostępność dla osób starszych (UW); Dostępność cyfrowa serwisów internetowych toruńskich szpitali dla osób z niepełnosprawnościami wzroku (UMK); Dostępność strony internetowej Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Łódzkiego w świetle badań własnych (UŁ).

⁴² Np. Zastosowanie eye trackingu do analizy postrzegania wizualizacji danych (UMK); Programy służące przygotowywaniu prezentacji multimedialnych: geneza i charakterystyka porównawcza (UŁ); Wykorzystanie technik i narzędzi uczenia maszynowego w kontekście przetwarzania i wizualizacji informacji w informatologii. Przegląd piśmiennictwa (UJ); Analiza porównawcza infografik w internetowych wydaniach dzienników „Gazeta Wyborcza” i „Fakty” w latach 2019–2020 (UW); Projektowanie informacji wizualnej jako sposób kształtowania emocji użytkownika (UŚ).

⁴³ Np. Badanie dynamiki wzrostu alternatywnej sieci społecznościowej Mastodon. Analiza big data (UW); Zastosowanie big data w walce z kryzysem klimatycznym (UW); Wpływ Big Data na funkcjonowanie sportu zawodowego. Przegląd badań (UJ).

⁴⁴ Np. Badanie wiedzy o cyberbezpieczeństwie wśród studentów Wydziału Filozofii i Nauk Społecznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (UMK); Sposoby zarządzania bezpieczeństwem informacji w oświacie (UJ); Phishing w internecie na przykładzie serwisów internetowych Olx oraz Vinted (UJ).

związane (ang. Fear Of Missing Out) (4)⁴⁵, bańki informacyjne (3)⁴⁶ i przeciążenie informacyjne (4)⁴⁷.

Komunikacja społeczna i media, jako trzeci najczęściej pojawiający się obszar (206 prac), wydaje się naturalną konsekwencją umieszczenia kierunków bibliologicznych i informatologicznych w ramach nauk społecznych, co wykazują programy nauczania i ich opisy. Jest też to zrozumiałe z innego powodu – zainteresowań młodego pokolenia, w większości skupionego na nowoczesnych mediach i z nich korzystającego na co dzień, co chętnie było odwzorowywane potem w pracach dyplomowych. Również w tych przypadkach prace cechowały się łączeniem zagadnień z różnych obszarów nauk. Niekwestionowanym liderem jeśli chodzi o najbardziej eksploatowane zagadnienia, były media społecznościowe (86 prac licencjackich i 38 prac magisterskich)⁴⁸, a na drugim miejscu gry komputerowe (12 prac licencjackich i 5 prac magisterskich)⁴⁹. W 14. przypadkach studenci sięgnęli po popularny dziś motyw marketingowego wykorzystania działalności influencerów⁵⁰. Niektóre prace poświęcono nowoczesnym sposobom

⁴⁵ Np. FOMO – lęk przed odłączeniem cyfrowym uczniów liceum i postawy nauczycieli wobec niego w świetle badań ankietowych (UMK); Aplikacje mobilne a uzależnienia. Czarne praktyki designu (UŚ); FOMO studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (UJ).

⁴⁶ Np. Zjawisko bańki filtrującej a potrzeby indywidualnej informacji: analiza metodą studium przypadków (UŁ); Analiza świadomości dotyczącej baniek informacyjnych przedstawicieli pokolenia X i Z w świetle badań własnych (UMK); Mechanizm filtrujący w serwisie TikTok a zjawisko baniek informacyjnych (UJ).

⁴⁷ Np. Stres informacyjny wśród studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (UJ); Przeciążenie informacyjne studentów Instytutu Studiów Informacyjnych Uniwersytetu Jagiellońskiego (UJ); Charakterystyka zjawiska przeciążenia informacyjnego wśród młodzieży. Projekt badań (UJ).

⁴⁸ Np. Reklama w serwisach społecznościowych na przykładzie Facebook Ads (UKEN); Algorytmy wyświetlania treści w mediach społecznościowych na przykładzie serwisu Instagram (UKEN); Wpływ social mediów na zachowania konsumentów na przykładzie aplikacji TikTok (UKEN); Wpływ mediów społecznościowych na kształtowanie postaw konsumentów sektora turystycznego (UMCS); Media społecznościowe jako narzędzie promocji instytucji kultury na przykładzie krakowskiego Teatru Variete (UJ); Wpływ mediów społecznościowych na postrzeganie ciała dziewczyny i kobiet (UW); Patostreaming jako narzędzie popularyzacji treści przemocowych wśród użytkowników mediów społecznościowych (UMK); Wykorzystanie mediów społecznościowych do budowania popularności zespołu muzycznego Heima (UŁ); Popularyzacja do robku Polskiej Szkoły Plakatu w mediach społecznościowych (UWr).

⁴⁹ Np. Funkcje edukacyjne gier komputerowych (UMCS); Podejście User Experience w serwisach sprzedaży i dystrybucji gier komputerowych (UJ); Heurystyki użyteczności gier komputerowych w stylu graficznym pixel art (UW); Analiza jakościowo-heurystyczna funkcjonalności aplikacji do dystrybucji gier komputerowych (UMK).

⁵⁰ Np. Influencerzy i ich wpływ na wybory zakupowe kobiet (UKEN); Wpływ influencerów na zachowania i światopogląd młodzieży w wieku 13–16 lat (UKEN); Karol

udostępniania treści, np. streamingowi i podcastom⁵¹. Odwoływano się też do mediów innych niż Internet – filmu, prasy, radia i telewizji, fotografii⁵². W 6 pracach pojawił się motyw gier fabularnych i karcianych⁵³. Przenikanie się różnych światów, mieszanie i łączenie mediów, tradycyjnych i cyfrowych środków przekazu dobrze odzwierciedlone zostało w trzech pracach o transmedialności⁵⁴, co też trafnie podsumowuje różnorodność i bogactwo tematyki, jaką można podejmować w tym obszarze.

Kolejne dwie wyodrębnione kategorie, czyli nowe technologie oraz marketing i PR pojawiały się z równą częstotliwością (odpowiednio 87 i 103), co można łatwo wytłumaczyć profilem kierunków dydaktycznych, skupiających się na rozwoju wiedzy, umiejętności i kompetencji studentów w zakresie aktualnych trendów w sektorze informacyjnym rynku pracy. W ramach pierwszego z wymienionych działów najczęściej eksploatowano temat aplikacji mobilnych, omawianych pod różnym kątem (45 prac, w tym 32 licencjackich i 13 magisterskich)⁵⁵, rzadziej studenci odwoływali

Friz Wiśniewski i Ekpa jako idole medialni pokolenia iGen. Analiza socjokulturowa (UMCS); Influencer jako nowy autorytet poznawczy w kontekście udostępniania informacji o fair fashion (UJ).

⁵¹ Np. Architektura informacji popularnych, muzycznych serwisów streamingowych: Apple Music, Deezer, Spotify, Tidal, YouTube Music (UKEN); Ocena architektury informacji wybranych serwisów streamingowych (Netflix, Disney+, Player) w kontekście wymagań architektury informacji (UMK); Projekt aplikacji mobilnej do streamingu polskiej muzyki (UŚ); Podcast naukowy jako forma popularyzacji wiedzy. Analiza zjawiska na przykładzie ofert uczelni Stanford University i University of California (UWr); Polskie podcasty o książkach (UWr); Podcast kryminalny – gatunek medialny i jego społeczny fenomen (UMCS).

⁵² Np. Wpływy adaptacji filmowych platformy Netflix na promocję książek na przykładzie „Gambit królowej” (UWr); Stroje (z) epoki. Filmy i seriale kostiumowe jako źródło wiedzy o modzie (UMCS); Analiza gatunkowa recenzji filmowych tworzonych przez użytkowników portalu Filmweb (UJ); Opinie internautów na temat adaptacji filmowych książek fantastycznych, na podstawie twórczości George’a R.R. Martina (UW); Wpływ Internetu na rozwój mediów tradycyjnych w latach 2000–2010 (UWr); Problemy wizerunkowe osób publicznych z perspektywy telewizji i Internetu (UŁ); Fotografie na stronach internetowych (UMCS); Fenomen fotografii ulicznej – powstanie, popularność, technika (UMCS).

⁵³ Np. Typografia wybranych polskich wydań gier planszowych (UW); Proza a systemy i światy gier fabularnych (UŚ).

⁵⁴ Np. Próba analizy zjawiska transmedialności na przykładzie rozwoju marki League of Legends (UWr).

⁵⁵ Np. Wykorzystanie Design Thinking w procesie prototypowania aplikacji mobilnej Case study (UKEN); Rynek aplikacji mobilnych z obszaru zdrowia psychicznego (UKEN); Analiza użyteczności aplikacji mobilnych do obsługi automatów paczkowych na przykładach firm przodujących w Polsce (UKEN); Aplikacja BeReal. Zmiany w mediach społecznościowych (UMCS); Aplikacje mobilne w działalności analityka internetowego – obszary zastosowań i przegląd funkcjonalności (UMK); Wykorzystanie

się do pojęcia internetu (12 prac)⁵⁶, sztucznej inteligencji (8 prac)⁵⁷ i nowych technologii (6 prac)⁵⁸. Wśród innych zagadnień znalazły się m.in.: wyszukiwarki, darknet, VR, virtual beings, digitalizacja i druk 3D⁵⁹.

Motywy marketingu i PR, jak również szeroko rozumianego zarządzania, wystąpił w ponad stu pracach, z czego najwięcej związanych było z reklamą (27 prac)⁶⁰ i wizerunkiem medialnym (23 prace)⁶¹. W mniejszym wymiarze studenci poruszali tematy komunikacji marketingowej

aplikacji mobilnych opartych na grywalizacji w realizacji celów biznesowych UMK); Projekt aplikacji mobilnej dla użytkowników informacji edukacyjnej na podstawie badania ich potrzeb (UW); Interfejs aplikacji mobilnej TikTok z perspektywy dobrych praktyk projektowych (UW); Aplikacje mobilne a uzależnienia. Czarne praktyki designu (UŚ); Aplikacje lojalnościowe a osoby starsze (UŚ).

⁵⁶ Np. Internet vs. Darknet – wybrane różnice i ich wpływ na zagrożenia społeczne (UWr); Wpływ Internetu na rozwój mediów tradycyjnych w latach 2000–2010 (UWr); Wykorzystanie Internetu do celów edukacyjnych, komunikacyjnych i rozrywkowych wśród użytkowników 11–14 lat (UKEN); Internet jako medium komunikacyjne Kościoła Katolickiego w Polsce (UMK).

⁵⁷ Np. Wykorzystanie sztucznej inteligencji w translatoryce (UKEN); Zastosowanie sztucznej inteligencji w zwalczaniu dezinformacji w świetle piśmiennictwa (UJ); Sztuczna inteligencja: aspekty technologiczne – obszary zastosowań – świadomość zjawiska w Polsce (UMK); Przetwarzanie i generowanie języka naturalnego przez zaawansowane modele sztucznej inteligencji – szanse i zagrożenia na przykładzie GPT-3 (UW).

⁵⁸ Np. Użytkowanie nowych technologii przez słuchaczy Uniwersytetów III wieku w czasie pandemii COVID-19 (UKEN); Zastosowanie i odbiór nowych technologii w kulturze na przykładzie przemysłu muzycznego (UMCS); Nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne w zarządzaniu informacją (UJ).

⁵⁹ Np. Zmiana algorytmów wyszukiwarki Google a ich wpływ na techniki pozycjonowania i konstrukcje serwisów (UKEN); Wirtualna Rzeczywistość w procesie edukacji (UMCS); Virtual beings – istota, uwarunkowania i obszary występowania (UMK); Druk 3D w przemyśle (UMCS).

⁶⁰ M.in. Oddziaływanie reklam na pokolenia odbiorców – studium porównawcze (UKEN); Kampanie reklamowe książek Sally Rooney na rynku brytyjskim i polskim – analiza porównawcza (UWr); Metoda storytellingu w kampaniach marketingowych na przykładzie marek Apple i Samsung (UŁ); Wybrane zjawiska społeczne w reklamie internetowej (UMK); Komunikacja wewnętrzna i organizacja pracy polskiej branży reklamowej w czasie pandemii. Wstępne badania ankietowe (UW); Zjawisko seksualizacji i uprzedmiotowienia w reklamie, na wybranych przykładach (UW).

⁶¹ Np. Kreowanie wizerunku wytwórni muzycznych w social mediach (UKEN); Wizerunek medialny wybranych Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych gminy Zabierzów (UKEN); Zmiany wizerunku kobiet w reklamie telewizyjnej i internetowej (UMCS); Siła mediów społecznościowych w budowaniu wizerunku medialnego Reprezentacji Polski w piłce nożnej, na przykładzie kanału „Łączy nas piłka” w serwisie YouTube (UW); Budowanie wizerunku w mediach społecznościowych (na przykładzie branży beauty) (UJ).

(14 prac)⁶², e-commerce (13 prac)⁶³, identyfikacji wizualnej (9 prac)⁶⁴, kampanii promocyjnych (4 prace)⁶⁵ i benchmarkingu (4 prace)⁶⁶. Należy dodatkowo wspomnieć o pomniejszych (w kontekście liczby prac) kwestiach, które cieszyły się zainteresowaniem studentów – zarządzanie projektem, audyt, komunikacja interpersonalna, PR, dark patterns i startupy⁶⁷.

Ostatni dział – varia – mieści wszystkie pozostałe tematy poboczne, jakie pojawiły się w pracach studenckich (57 prac, w tym 44 licencjackich i 13 magisterskich). W większości były to zagadnienia stanowiące podstawowy zakres zainteresowań studenta, który następnie uzupełniano o kontekst zgodny z profilem studiowanego kierunku i dyscypliny naukowej. Ciekawostką jest wyraźna dominacja prac poświęconych sportowi w różnych odsłonach (20 licencjackich i 6 magisterskich)⁶⁸, na drugim miejscu

⁶² Np. Znaczenie różnorodności pokoleniowej w komunikacji marketingowej na przykładzie konsumentów generacji Z (UKEN); Content marketing w komunikacji z generacją Alpha (UMCS); Strategie i narzędzia komunikacji firmy z klientem – analiza porównawcza cech i skuteczności różnych kanałów komunikacji w kontekście działania instytucji finansowych (UJ); Projektowanie kwiaciarni internetowej — wybrane aspekty komunikacji marketingowej (UŚ).

⁶³ Np. Wykorzystanie automatyzacji w sektorze e-commerce (UKEN); Badanie użyteczności sklepów internetowych wybranych organizacji e-sportowych (UMK); Analiza taksonomii kosmetyków na przykładzie serwisu e-commerce hebe.pl (UW).

⁶⁴ Np. Identyfikacja wizualna wybranych aren widowiskowo-sportowych. Studium przypadków (UKEN); Projekt identyfikacji wizualnej szkoły dla psów (UŚ); Identyfikacja wizualna jako element budowania marki osobistej w Internecie (UŚ).

⁶⁵ Np. Nowe media w kampanii promocyjnej Szczęśliwy Dom marki Otodom (UJ).

⁶⁶ Np. Porównanie architektury informacji wybranych serwisów odzieżowych z wykorzystaniem metody jakościowo-heurystycznej i benchmarkingu (UMK); Benchmarking serwisów i aplikacji mobilnych do obsługi podróży lądowych. Projekt wdrożenia (UJ).

⁶⁷ Np. Zarządzanie projektem, studium przypadku na przykładzie UPolujKulturę (UKEN); Audytowanie serwisów internetowych na wybranych przykładach Westwing.com, Ikea.pl (UKEN); Efektywny marketing i public relations na przykładzie marki YES (UMCS); Komunikacja interpersonalna uczniów w wieku 9–12 lat w wyniku zdalnie prowadzonych zajęć (UKEN); Dark Patterns w grach mobilnych (UŚ); Istota, znaczenie i potencjał społeczny startupów technologicznych w polskim ekosystemie biznesowym (UMK).

⁶⁸ M.in. Twitter jako narzędzie komunikowania o wydarzeniach sportowych na przykładzie Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej w 2022 r. w Katarze (UJ); Czytelność książek sportowych w Polsce wśród osób zainteresowanych sportem (UWr); Wykorzystanie mediów społecznościowych przez kluby piłkarskie oraz zawodników w celach wizerunkowych (UKEN); Jednorodność w różności. Analiza layoutu najpopularniejszych stron sportowych w Polsce (UMK); Informacja w sporcie na podstawie portali krajowych związków piłki siatkowej (UŁ); Siła mediów społecznościowych w budowaniu wizerunku medialnego Reprezentacji Polski w piłce nożnej, na przykładzie kanału „Łączy nas piłka” w serwisie YouTube (UW).

były biografie (9 prac)⁶⁹. Inne wykorzystane tematy to m.in.: prawo autor-
skie i etyka, szkolnictwo, K-pop, seniorzy, LGBT, dieta, żeglarsstwo, gene-
alogia, ekologia i agencje nieruchomości⁷⁰.

Forma prac

Większość spośród analizowanego materiału stanowią prace dyplomowe w klasycznej postaci (kilka rozdziałów z niezbędnym aparatem pomoc-
niczym). Można jednak zaryzykować stwierdzenie, że coraz bardziej po-
pularne stają się prace realizowane w formie projektu – pojawiające się
na kierunkach takich jak m.in. Architektura informacji, Publikowanie
cyfrowe i sieciowe, Zarządzanie informacją. Projekt ma nieco inną kon-
cepcję i budowę niż typowa praca dyplomowa. Nie jest oparty wyłącznie
na przeglądzie literatury i ewentualnych badaniach własnych, wymaga
też uwzględnienia umiejętności praktycznych. Jak pokazują zebrane dane
liczbowe z 2023 r. tego typu prac jest nadal niewiele w stosunku do ogółu
obron (47 na 613, czyli 7,7%) (zob. tab. 4), ale można z dużym prawdopo-
dobieństwem prognozować ich wzrost w kontekście dalszej przebudowy
kierunków dydaktycznych i popularyzacji koncepcji projektowej.

Do prac w formie projektu zaliczono wyłącznie te, których tytuł,
streszczenie i/lub słowa kluczowe zawierały termin „projekt”. Być może
ostatecznie jest ich więcej (co mogłyby sugerować tytuły niektórych⁷¹),
ale wobec braku możliwości wglądu w pełnotekstowe wersje trudno
jest dokonać pełnej klasyfikacji. Analiza przykładów wykazała, że pra-
ce te w dużej mierze dotyczyły opracowania aplikacji mobilnych⁷², stron

⁶⁹ Np. Gosia Herba – współczesna ilustratorka, projektantka, artystka (UWr); Tony Halik – życie i twórczość (UMCS); John Ronald Reuel Tolkien – autor literatury
fantazy i twórca Śródziemia (UW).

⁷⁰ M.in. Plagiat jako naruszenie autorskich dóbr osobistych (UWr); Etyka w dzia-
łalności publicystycznej na przykładzie kodeksów etycznych (UWr); Modele edytorskie
południowokoreańskich publikacji muzycznych na wybranych przykładach (UWr); Ana-
liza treściowa wybranych blogów żeglarskich (UŚ); Recepcja polskiej literatury LGBT
dla dzieci i młodzieży w portalach czytelniczych (UŚ); Projektowanie stron interneto-
wych amerykańskich agencji nieruchomości (UŚ).

⁷¹ Np. Strona internetowa doradcy żywieniowego. Koncepcja architektury infor-
macji (UKEN); Aplikacja mobilna identyfikacja rośliny. Koncepcja architektury infor-
macji (UKEN); Aplikacja mobilna dla kierowców do wyszukiwania miejsc parkingo-
wych. Koncepcja architektury informacji (UKEN).

⁷² Użyteczność aplikacji mobilnych wyszukiwarek lotów Skyscanner i Esky. Pro-
jekt aplikacji mobilnej (UKEN); Aplikacja mobilna do nauki śpiewu (UKEN); Projekt
aplikacji mobilnej dla użytkowników informacji edukacyjnej na podstawie badania
ich potrzeb (UW); Webkomiks jako zjawisko współczesnej popkultury – projekto-
wanie specjalistycznego serwisu internetowego oraz aplikacji mobilnej (UŚ); Projekt

internetowych⁷³, gier społecznościowych⁷⁴, ale też przygotowania kampanii społecznych⁷⁵, identyfikacji wizualnej⁷⁶ i projektów okołowydawniczych⁷⁷. Pojawiły się też projekty badań i projekty wdrożeniowe o różnej tematyce, co dodatkowo rozszerza pole zainteresowań i opcji realizacji pracy dyplomowej potencjalnym studentom i promotorom⁷⁸.

Tabela 4. Liczba prac licencjackich i magisterskich w formie projektu obronionych w 2023 r.

Uczelnia	Prace licencjackie	Prace magisterskie	Ogółem
UAM / Wydział Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu	0	0	0
UJ / Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej / Instytut Studiów Informacyjnych	14	0	14
UKEN / Wydział Nauk Społecznych / Instytut Nauk o Informacji	3	1	4
UŁ / Katedra Informatologii i Bibliologii	0	0	0

aplikacji do zarządzania dietą (UŚ); Projekt aplikacji mobilnej wspomagającej zdrowie psychiczne (UŚ).

⁷³ Projekt architektury informacji strony internetowej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Mysłowicach (UŚ); Projekt architektury informacji strony internetowej poświęconej Formule 1 (UŚ); Rola strony internetowej w budowaniu marki osobistej projektanta produktów cyfrowych (UŚ); Prototyp aplikacji webowej do zarządzania treningami lekkoatletycznymi (UŚ).

⁷⁴ Gry społecznościowe na urządzenia VR. Charakterystyka i porównanie (UMCS); Jama Sarlacca. Projekt żywej gry karcianej umieszczonej w uniwersum Star Wars (UW).

⁷⁵ Kampania społeczna Napady Paniki – koncepcja projektu (UKEN).

⁷⁶ Np. Projekt identyfikacji wizualnej szkoły dla psów (UŚ); Polski Związek Kolarski jako marka – projekt rebrandingu (UŚ); Identyfikacja wizualna jako element budowania marki osobistej w Internecie (UŚ).

⁷⁷ Np. Praca projektowa: projekt książki „Karnival Eve” (UW); Praca projektowa: projekt cyklu powieściowego „Kocia rodzina znad Buga” (UW); Dama kameliowa a archetyp współczesnej kobiety wyzwolonej – projekt wydawniczy (UW).

⁷⁸ Wszystkie prace powstały w UJ. Np. Charakterystyka zjawiska przeciążenia informacyjnego wśród młodzieży. Projekt badań; Analiza responsywności witryn stacji radiowych. Projekt badań; Zachowania informacyjne fanów e-sportu. Projekt badań; Zastosowanie benchmarkingu w ocenie wyszukiwarek internetowych ze szczególnym uwzględnieniem aparatu wyszukiwawczego. Projekt badań; Indywidualne zarządzanie informacją medyczną w środowisku pielęgniarskim na przykładzie personelu Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego w Krakowie. Projekt badań; Marketing zorientowany na płeć a zachowania informacyjne dzieci. Projekt badań; Benchmarking serwisów i aplikacji mobilnych do obsługi podróży lądowych. Projekt wdrożeniowy; Prototyp aplikacji mobilnej do obsługi podróży lądowych. Projekt wdrożeniowy; Wykorzystanie web scrapingu do optymalizacji baz danych. Projekt wdrożeniowy.

Uczelnia	Prace licencjackie	Prace magisterskie	Ogółem
UMCS / Wydział Politologii i Dziennikarstwa / Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach / Katedra Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej // Wydział Filologiczny / Instytut Nauk o Kulturze / Katedra Informacji i Kultury Cyfrowej	0	2	2
UMK/Wydział Filozofii i Nauk Społecznych/Instytut Badań Informacji i Komunikacji	0	0	0
UŚ / Instytut Nauk o Kulturze	17	0	17
UW / Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii	6	4	10
UWr / Wydział Filologiczny / Instytut Nauk o Informacji i Mediach	0	0	0
ŁĄCZNIE	47		

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie

Analiza tematyki prac licencjackich i magisterskich na kierunkach bibliologicznych i informatologicznych wykazała trzy główne obszary zainteresowań: bibliologię, nauki o informacji oraz komunikację społeczną i media. Wśród najczęściej podejmowanych tematów znalazły się: media społecznościowe, rynek wydawniczy, zachowania informacyjne, literatura w ujęciu wydawniczym, architektura informacji, użyteczność, zarządzanie informacją, promocja książki i czasopism, książka dla dzieci i młodzieży.

Przebudowa oferty dydaktycznej w taki sposób, aby była bardziej dostosowana do potrzeb aktualnego rynku pracy (zwłaszcza w przypadku studiów I stopnia licencjackich), ale też samych kandydatów na studentów, z pewnością wpłynęła na tematykę podejmowaną w pracach dyplomowych absolwentów kierunków. Stąd można tłumaczyć duży udział zagadnień krążących wokół świata cyfrowego, technologii i mediów społecznościowych. Warto zauważyć pojawienie się prac projektowych, zwłaszcza dotyczących aplikacji mobilnych.

Tematyka prac w dużej mierze wynika z profilu prowadzonych kierunków dydaktycznych, ale częściowo może zależeć od zainteresowań naukowych samego autora, w pewnej mierze zaś od jego promotora. Tym można tłumaczyć wysokie zainteresowanie zagadnieniami z zakresu bibliologii na kierunkach informatologicznych.

Z pewnością więcej danych i spostrzeżeń przynieść mogą badania porównawcze o większym zasięgu chronologicznym. Kierunki dydaktyczne w dyscyplinach bibliologia i informatologia, kiedyś tradycyjnie kojarzone

z książką i biblioteką, stanowią obecnie przestrzeń dla nowoczesnych badań i pierwszych prób naukowych studentów.

Bibliografia

- Ahsan U., Kanwal A., *Account of methodologies and methods applied in LIS research: A systematic review*, „Library & Information Science Research” 2018, vol. 40, issue 1, s. 53–60, <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2018.03.002>.
- Antczak M., *Deregulacja zawodu bibliotekarza. Przegląd najważniejszych zmian proponowanych w latach 2011–2012*, [w:] *Bibliotekarz uwolniony – deregulacja czy degradacja?: IV Ogólnopolska Konferencja Naukowa Białystok, 12–14 czerwca 2013: praca zbiorowa*, red. H. Brzezińska-Stec, J. Żochowskiej, Białystok 2013, s. 295–315.
- Åström F., *Changes in the LIS research front: Time-sliced cocitation analyses of LIS journal articles, 1990–2004*, „Journal of the American Society for Information Science and Technology” 2007, vol. 58, issue 7, s. 947–957, <https://doi.org/10.1002/asi.20567>.
- Bauer J., Leydesdorff L., Bornmann L., *Highly cited papers in Library and Information Science (LIS): Authors, institutions, and network structures*, „Journal of the Association for Information Science and Technology” 2016, vol. 67, issue 16, s. 3095–3100, <https://doi.org/10.1002/asi.23568>.
- Chakrabarti K., Mondal D., Maity A., *A Trend Analysis of the Doctoral Dissertations in LIS Research in West Bengal, India during 1979–2018*, „Library Philosophy and Practice” 2020, [on-line:] <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/4149/> – 31.03.2025.
- Dora M., Kumar H.A., *National and international trends in library and information science research: A comparative review of the literature*, „IFLA Journal” 2019, vol. 46, issue 3, s. 234–249, <https://doi.org/10.1177/0340035219886610>.
- Drogosz J., *Publikacyjny dorobek naukowy o tematyce bibliologicznej i informatologicznej w latach 2017–2021 w świetle ewaluacji polskiej nauki*, „Przegląd Biblioteczny” 2024, t. 92, z. 2, s. 179–197.
- Finlay C.S., Sugimoto C.R., Li D., Russell T.G., *LIS Dissertation Titles and Abstracts (1930–2009): Where Have All the Librar* Gone?*, „The Library Quarterly” 2012, vol. 82, issue 1, s. 29–46.
- Franklin R.E., Jaeger P.T., *A Decade of Doctorates: An Examination of Dissertations Written by African American Women in Library and Information Studies, 1993–2003*, „Journal of Education for Library and Information Science” 2007, vol. 48, no. 3, s. 187–201.
- Głowacka E., Woźniak-Kasperek J., *Deklaracje versus rzeczywistość: analiza tematyki publikacji bibliologów i informatologów z lat 2018–2021*, „Przegląd Biblioteczny” 2023, t. 91, z. 2, s. 147–167.
- Grygrowski D., *Studia bibliotekoznawcze w kryzysie*, [w:] *Interdyscyplinarium nauk o mediach i kulturze*, red. M. Antczak, Z. Gruszka, Łódź 2020, s. 145–176, <https://doi.org/10.18778/8142-727-2.07>.

- Jaffri S.H.A., Shahzad K., Tariq M., *Evaluative Study of Ph. D. LIS Dissertations of Pakistani Library & Information Science Schools*, „Library Philosophy and Practice” 2021, [on-line:] <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/6343> – 31.03.2025.
- Kos D., Banek Zorica M., *What Can Student Theses Tell Us About the Educational Role of School Libraries in Croatia? A Thematic Content Analysis*, [in:] *Proceedings of the 51st Annual Conference of the International Association of School Librarianship and the 26th International Forum on Research on School Librarianship Rome, Italy July 17–21, 2023*, [on-line:] <https://journals.library.ualberta.ca/slw/index.php/iasl/article/view/8770/5227> – 31.03.2025.
- Macauley P., Evans T., Pearson M., *Australian PhDs by LIS educators, researchers and practitioners: Depicting diversity and demise*, „Library & Information Science Research” 2010, vol. 32, issue 4, s. 258–264, <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2010.07.007>.
- Mudogo M.S., Majinge R.M., *Shortcomings in Library and Information Sciences (LIS) PhD Projects: Analyses of Examined Theses and Supervised for the Period 2008–2016 at Select Universities in Eastern, Western and Southern Africa*, „Mousaion: South African Journal of Information Studies” 2017, vol. 35, issue 1, s. 114–129, <https://doi.org/10.25159/0027-2639/1886>.
- Osiński Z., *Analysis of the thematic overlap between library and information science and other subdisciplines of the social communication and media sciences in Poland*, „Zagadnienia Informacji Naukowej” 2019, vol. 57, nr 2A (114A), s. 28–44.
- Satija M.P., *Sources of Indian Library and Information Science Dissertations*, „Libri” 1989, vol. 39, no. 1, s. 71–78, <https://doi.org/10.1515/libr.1989.39.1.71>.
- Shu F., Larivière V., Mongeon P., Julien C.-A., Piper A., *On the Evolution of Library and Information Science Doctoral Dissertation Topics in North America (1960–2013)*, „Journal of Education for Library and Information Science” 2016, vol. 57, issue 2, s. 131–142.
- Song Y., Zhu L., Shu F., *On the evolution of library and information science doctoral dissertation topics in China*, „Journal of Librarianship and Information Science” 2020, vol. 53, issue 2, s. 298–306, <https://doi.org/10.1177/0961000620948573>.
- Tveit Å.K., *A Celebration of Diversity: LIS Research in the Nordic Countries as Shown by PhD Dissertations 2005–2014*, „Journal of Education for Library and Information Science” 2017, vol. 58, issue 2, s. 64–76.
- Walczak-Niewiadomska A., *Spis prac licencjackich, magisterskich, doktorskich i habilitacyjnych z zakresu nauki o książce, informacji naukowej i czasopiśmiennictwa wykonanych w Uniwersytecie Łódzkim w latach 2011–2015*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Librorum” 2016, t. 1, nr 22–23, s. 133–157.
- Walczak-Niewiadomska A., *Spis prac licencjackich, magisterskich i habilitacyjnych z zakresu nauki o książce, informacji naukowej i czasopiśmiennictwa wykonanych w Uniwersytecie Łódzkim w latach 2016–2020*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Librorum” 2021, t. 1, nr 32, s. 117–133.
- Walczak-Niewiadomska A., *Spis prac licencjackich, magisterskich i doktorskich z zakresu nauki o książce, informacji naukowej i czasopiśmiennictwa powstałych w Katedrze Bibliotekoznawstwa UŁ w latach 2006–2010*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Librorum” 2010, t. 1, nr 16, s. 375–410.

- Wang T., Lund B., Dow M., *A bibliometrics study of library and information science doctoral dissertations in China from 2011 to 2020*, „Education for Information” 2022, vol. 38, issue 1, s. 1–15, <https://doi.org/10.3233/EFI-211545>.
- Zareef M., Arif M., Jabeen M., *Research trends in LIS: The case of doctoral research in Pakistan, 1981–2021*, „Journal of Librarianship and Information Science” 2023, vol. 56, issue 3, s. 658–676, <https://doi.org/10.1177/09610006231161331>.
- Zong Q.-J., Shen H.-Z., Yuan Q.-J., Hu X.-W., Hou Z.-P., Deng S.-G., *Doctoral dissertations of Library and Information Science in China: A co-word analysis*, „Scientometrics” 2013, vol. 94, s. 781–799, <https://doi.org/10.1007/s11192-012-0799-1>.

Streszczenie

W literaturze przedmiotu nietrudno znaleźć materiały analizujące tematykę badań podejmowanych przez przedstawicieli dyscyplin informatologia i bibliologia, zarówno w Polsce, jak i za granicą. Rzadziej porusza się kwestie związane z pracami dyplomowymi, zwłaszcza tymi, które realizowane są na studiach I i II stopnia według systemu bolońskiego. Podjęte przez autorkę badania mają w pewnym stopniu wypełnić tę lukę. Zdecydowano się wskazać główne kierunki badań absolwentów studiów w obrębie bibliotekoznawstwa i informacji naukowej w Polsce poprzez analizę elementów rekordów bibliograficznych prac obronionych w 2023 r. i następnie zdeponowanych w Archiwach Prac Dyplomowych.

Dzięki wykorzystaniu metody analizy zawartości rekordów bibliograficznych (tytuł, słowa kluczowe i streszczenie) oraz analizy zawartości stron internetowych jednostek uczelnianych, udało się wyodrębnić trzy główne obszary zainteresowań: bibliologię, nauki o informacji oraz komunikację społeczną i media. Wśród najczęściej podejmowanych tematów znalazły się: media społecznościowe, rynek wydawniczy, zachowania informacyjne, literatura w ujęciu wydawniczym, architektura informacji, użyteczność, zarządzanie informacją, promocja książki i czasopism, książka dla dzieci i młodzieży. Cechą wspólną prac jest wysoki stopień interdyscyplinarności. Popularność zyskują, na obu stopniach studiów, prace o charakterze projektu – w stosunku do całości analizowanego materiału stanowiły one 7,7%.

Słowa kluczowe: bibliologia, nauki o informacji, studia I i II stopnia, prace licencjackie i magisterskie

Analysis of the topics of Polish students' library and information science works based on the example of Bachelor and Master theses defended in 2023

Abstract

In the subject literature it is quite easy to find materials analysing the topics of research undertaken by representatives of the discipline Library and Information Science, both in Poland and abroad. Issues related to diploma theses are less frequently discussed, especially those completed in first and second cycle studies according to the Bologna system. The research undertaken by the author is intended

to fill this gap to some extent. It was decided to indicate the main directions of research by graduates of studies in the field of library and information science in Poland by analysing bibliographic record elements of theses defended in 2023 and then deposited in the Archives of Diploma Theses.

By using the method of content analysis of bibliographic records (title, keywords and abstract) and analysis of the content of university LIS institutes' websites, it was possible to distinguish three main areas of interest: library science, information science and social communication and media. The most frequently undertaken topics included: social media, publishing market, information behavior, literature from a publishing perspective, information architecture, usability, information management, promotion of books and magazines, books for children and young people. A common feature of the works is a high degree of interdisciplinarity. Project-type works are gaining popularity at both levels of studies – they constituted 7.7% of the entire analyzed material.

Keywords: Library and Information Science, 1st and 2nd level studies, Bachelor theses, Master theses

